

Przyrodnicze warsztaty terenowe

Powiedz mi, a zapomnę. Pokaż mi, a zapamiętam.
Pozwól mi zrobić, a zrozumiem.

TROPICIELE PRZYRODY - NA START III

Kapkaży - otulina Świętokrzyskiego Parku Narodowego

„Nie zmuszaj dzieci do aktywności, lecz wyzwalaj ich aktywność.
Nie każ myśleć, lecz twórz warunki do myślenia.
Nie żądaj, lecz przekonuj.
Pozwól dziecku pytać i powoli rozwijaj jego umysł tak, aby samo
chciało wiedzieć...”

©Janusz Kórczak

Okręg Ligi Ochrony Przyrody w Kielcach

zaprasza

do udziału w przyrodniczych warsztatach terenowych pn.:

TROPICIELE PRZYRODY NA START – w poszukiwaniu bioróżnorodności

Warsztaty terenowe to forma edukacji ekologicznej prezentująca praktyczne sposoby poznawania najbliższego środowiska przyrodniczego. Są one przykładem bezpośredniego obserwowania elementów otaczającej przyrody, jej problemów oraz powiązań i współzależności pomiędzy poszczególnymi składnikami, dostarczają uczniom „wyeliminowanego przez cywilizację, indywidualnego doświadczenia przyrodniczego. Powstające podczas zajęć, prowadzonych w terenie, sytuacje edukacyjne umożliwiają nauczanie całościowe, zintegrowane, dzięki czemu łatwiej rozwiązywać konkretne zadania czy problemy związane z funkcjonowaniem przyrody. Zajęcia umożliwiają wykorzystanie środowiska jako źródła wiedzy przyrodniczo-geograficznej. Wpływają na kształtowanie zmysłu obserwacji i wyrabiają wyobraźnię przestrzenną, a także uczą praktycznych umiejętności tj. dokonywania pomiarów i orientacji w terenie, rozpoznawania pospolitych gatunków drzew i krzewów itp. Uczestnicy rozszerzają i doskonalą zdobytą wcześniej wiedzę o środowisku, jego walorach przyrodniczych, kulturowych i estetycznych. Analiza w terenie praw rządzących przyrodą, w łatwiejszy sposób niż obszernie opisy w podręcznikach szkolnych, umożliwia dostrzeganie katastrofalnych zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym.

Propozycje zajęć ujęte w formie ćwiczeń obserwacji i zabaw, aktywizujący i zachęcający do działań sposób przedstawienia rzeczywistości przyrodniczej oraz związanej z działalnością człowieka, **dadzą dzieciom możliwość zdobycia doświadczenia przyrodniczego i zafascynowania ich otaczającą rzeczywistością w praktycznych działaniach w terenie.**

Głównym celem edukacyjnym organizowanych przez nas warsztatów terenowych jest:

- wypełnienie w psychofizycznym rozwoju dzieci niedoboru kontaktów z przyrodą,
- budowanie bliskich relacji dzieci z przyrodą poprzez doświadczanie przyrody i odczuwanie jej zmysłami, w tym poprzez wspólne wykonywanie określonych zadań/prac z „przewodnikami w doświadczaniu przyrody”,
- rozwijanie zainteresowań przyrodą i pasji; kształtowanie wrażliwości, empatii do innych form życia, wyobraźni, inwencji twórczej i kreatywności dzieci poprzez fizyczny kontakt z przyrodą,
- kształtowaniu wartości, motywacji, postaw pro ekologicznych, kultury ekologicznej i szacunku do przyrody,
- propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei bioregionalizmu, według której ochronę przyrody należy rozpocząć od swego najbliższego otoczenia, poznania swego regionu, jego środowiska przyrodniczego i kulturowego
- poznawanie najbliższego środowiska i specyfiki własnego regionu w myśl przesłania: „Cudze chwalicie swego nie znacie”

- poznanie różnorodności gatunków krajowej fauny i flory
- poznanie czynników abiotycznych i biotycznych środowiska
- nabycie umiejętności posługiwania się różnym sprzętem umożliwiającym prowadzenie badań w terenie, atlasami, kluczami itp. kształtowanie umiejętności obserwacji organizmów, zjawisk i procesów, dokonywania spostrzeżeń niezbędnych do kształtowania wyobrażeń i pojęć z nimi związanych
- porównywanie naturalnego środowiska przyrodniczego, a przekształconego w wyniku ingerencji człowieka

Program warsztatów:

Miejsce realizacji: Kapkazy – wieś położona w otulinie ŚPN w gminie Bodzentyn

8.45 – 9.00 - zbiórka pod placówką oświatową i wyjazd do wsi Kapkazy położonej w otulinie ŚPN w gm. Bodzentyn

9.00 – 9.45 – Przyjazd na miejsce z i podział uczestników na 2 grupy warsztatowe

Jedna grupa warsztatowa uczestniczy w 1,5 h zajęciach warsztatowych pn.:

„Tradycje i obrzędy wsi świętokrzyskiej - „Zgrzebna koszula” czyli jak to z lnem było i nie tylko (warsztaty robienia lalek motanek)

Druga grupa warsztatowa uczestniczy w 1,5 h zajęciach warsztatowych pn.:

„Bioróżnorodność w przyrodzie - Jesień”

Po 1,5 h nastąpi zamiana grup warsztatowych

Maksymalna liczba dzieci w każdej z grup – 25 dzieci

10.00 – 13.00 - uczestniczenie w zajęciach warsztatowych

13.00 – 13.30 – poczęstunek

14.00 – 14.15 – podsumowanie warsztatów , rozdanie nagród , zakończenie

14.15 – 15.00 - powrót do Kielc

Koszt uczestnictwa w warsztatach wynosi: 27.00 zł

W ramach przedstawionej oferty mają Państwo zapewniony autokar, poczęstunek (kielbaska, herbata, ketchup, chleb oraz słodka niespodzianka), upominek dla każdego uczestnika warsztatów oraz prowadzenie zajęć warsztatowych

Warsztaty są częściowo dofinansowane środkami pozyskanymi z WFOŚiGW w Kielcach oraz środkami Okręgu Ligi Ochrony Przyrody w Kielcach

Warsztat pt.:

Śropiciele przyrody na start – w poszukiwaniu bioróżnorodności – JESIEN

Jesienne miesiące to bardzo dobry czas na wspólną obserwację zmian zachodzących w przyrodzie, przede wszystkim przygotowań do nadejścia zimy. Opadanie liści w kolorach tęczy, dojrzewanie owoców na drzewach, pojawienie się w lesie grzybów, gromadzenie przez zwierzęta zapasów na zimę, czy odloty ptaków do ciepłych krajów – niektóre z tych zjawisk można będzie zaobserwować i omówić podczas naszych terenowych warsztatów przyrodniczych pn. "Śropiciele Przyrody Na Start - w poszukiwaniu bioróżnorodności - JESIEN"

Podczas warsztatów wykorzystamy dary jesieni: liście, szyszki żołądzie, bukwie oraz inne znaleziska przyrodnicze, które przydadzą się podczas gier i zadań plastycznych

Tematyka zajęć:

❖ **Różnorodność biologiczna i krajobrazowa obszarów wiejskich wczoraj i dziś - pokazanie w terenie czynników świadczących o potencjalnej bioróżnorodności obszarów wiejskich m.in**

- Trwałe użytki zielone
- Sady
- Ogródek przydomowy (zwłaszcza ozdobny z przewagą kwiatów i krzewów kwitnących)
- Stawy, oczka wodne, naturalne zbiorniki i ciek wodne
- Zadrzewienia, zakrzaczenia śródpolne
- Miedze śródpolne, pasy zieleni
- Tereny podmokłe, bagniste
- Stare drzewa dziuplaste
- porównanie ekosystemu łąki, pola uprawnego oraz ekosystemu leśnego
- omówienie przystosowania roślin do życia w lesie, w polu i na łące
- obserwacja zmian zachodzących w wybranych ekosystemach jesienią

❖ **Pokazanie w terenie działań sprzyjających utrzymaniu oraz poprawie bioróżnorodności m.in:**

- Produkcja ekologiczna
- Produkcja zrównoważona
- Stosowanie międzyplonów
- Uprawa roślin zwiększających bioróżnorodność

❖ **Pokazanie w terenie przykładów działań negatywnie wpływające na zachowanie bioróżnorodności i krajobrazu m.in:**

- Zaorywanie łąk i pastwisk
- Wypalanie traw
- Zaorywanie miedz
- Zasypywanie zbiorników wodnych
- Usuwanie naturalnych zakrzewień i zadrzewień
- Zastawianie pułapek na drapieżniki
- Stosowanie środków ochrony roślin - chemizacja rolnictwa oddziałuje negatywnie na zjawisko bioróżnorodności. Jednak stopień tego wpływu zależy od dawek, sposobu i terminu stosowania wspomnianych środków. Zaleca się sięganie po biologiczne środki ochrony roślin.
- Stosowanie nawozów - rodzaj ich wpływu na bioróżnorodność zależy od dawek, sposobu i terminu stosowania. Jednak jako najkorzystniejsze dla zachowania bioróżnorodności zalecane jest wykorzystywanie nawozów naturalnych, stosowanie nawozów zielonych, a ograniczanie nawozów sztucznych. Stosowanie nawozów wapniowych wpływa korzystnie przede wszystkim na bioróżnorodność życia glebowego. Zaleca się wykorzystywanie tzw. efektywnych mikroorganizmów.

❖ **Omówienie zasad kształtowania krajobrazów rolniczych**

- Ochrona i kształtowanie bogatej struktury ekologicznej krajobrazu rolniczego (zadrzewienia, płaty leśne, oczka wodne, miedze)
- Zachowanie mozaiki zbiorowisk naturalnych, półnaturalnych i antropogenicznych
- Hamowanie komasacji pól – ochrona miedz (i chwastów)
- Rozwój sieci zadrzewień w obszarach rolniczych – stanowią środowisko życia i pokarm dla bardzo wielu gatunków
- Uprawa roślin motylkowych. Ich unikatową cechą jest zdolność do wiązania azotu atmosferycznego dzięki symbiozie z bakteriami z rodzaju *Rhizobium*. Ponadto rośliny te mają znaczenie miododajne
- Na terenach chronionych – przywrócenie tradycyjnego krajobrazu rolniczego
- Ochrona wód - ochrona zbiorników śródpolnych, zagospodarowanie strefy brzegowej przez roślinność - najlepiej naturalną
- Obudowa roślinnością obiektów nieestetycznych czy szkodliwych

Warsztat pt.:

Tradycje i obrzędy wsi świętokrzyskiej – „Zgrzebna koszula” czyli jak to z lnem było i nie tylko (warsztaty robienia lalek motanek)

Koncepcja, sposób przeprowadzenia warsztatu „Zgrzebna koszula” czyli jak to z lnem było

Len i wełna towarzyszy

człowiekowi od tysięcy lat.

O tym jak niegdyś otrzymywano z tych naturalnych surowców nici i robiono tkaniny dowiedzie się na naszych zajęciach. Będziemy oglądać stare narzędzia a nawet pracować na niektórych. Poznamy fakturę

tkaniny lnianej i wełnianej.

Uczestnicy będą mieli możliwość poznania pracy nad koszulą lnianą zwaną kiedyś „zgrzebna” noszoną na co dzień przez miejscowych chłopów. Zajęcia będą odbywały się w stodole, gdzie urządzony jest dawny warsztat tkacki, zgromadzone są tu dawne narzędzia i sprzęty; krosno, kołowrotek, motowidło, służące do pracy tkaczki. Pod okiem instruktora uczestnicy mogą spróbować wykonywać niektóre prace jak międlenie, czesanie, praca na kołowrotku, na krośnie, skręcanie sznurka itp. próba wspólnego intonowania pieśni przątek i tkaczek, współuczestniczenie w praniu ludowymi technikami lnianej bielizny i odzieży. Zajęcia zakończą się pracą rękodzielniczą tkania na ramkach drewnianych, własnoręcznie wykonane dzieła uczestnicy zabiorą na własność.

W tytule warsztatu pojawiło się słowo „zgrzebna”, ponieważ tak nazywano koszulę lnianą noszoną w Świętokrzyskim, do której wykonania – jak naliczył lud – potrzeba było wykonać, aż 40 czynności. W zajęciach autorzy wkomponowali wieloaspektowe poznawanie problematyki lnu – przekazywanie informacji o przypisywanych mu właściwościach leczniczych i magicznych,

1) Tematyka warsztatu

Przybliżenie historii tkactwa; Zapoznanie z etapami uprawy i obróbki lnu, który zostanie wykorzystany do pracy na krośnie; Praktyczne zajęcia tkackie; Opowieści o innych tradycjach i obrzędach wsi (darcie piór, pranie w rzece..);

Związek upraw lnu z utrzymaniem bioróżnorodności gatunkowej –
poruszenie problemu zanikania specyficznych zespołów roślin
towarzyszących wyłącznie uprawom lnu (zwanych potocznie chwastami) .

*Koncepcja, sposób przeprowadzenia warsztatu **robienia lalek motanek***

Lalki-motanki są to najstarsze

lalki. Powstają przez związkiwanie szmatek, koronek, wełną, sznurkiem i nićmi. Wykonywały je jeszcze nasze prababki i babcie, z miłością i zgodnie z rytuałami. Lalki-motanki miały szczególną magiczną moc.

Najważniejsze z nich nosiły malownicze nazwy: Ziarnuszka, Bogacz, Matka z dzieciątkiem, Żadanica, Różanica, Nierozłączki, Laleczka ochronna, Podróżniczka. Wspólne wykonywanie lalek-motanek łączy opiekunów i dzieci, daje im dużo radości z ich tworzenia, integruje rodziny i grupy rówieśników. Podarowanie komuś lalki-motanki jest wyrazem wielkiej sympatii. Wszystkie lalki-motanki są wykonywane z myślą o tym, by ich opiekunom przynieść w życiu powodzenie, szczęście, miłość i dostatek. Każda z nich jest niepowtarzalna, ponieważ jest to rękodzieło. Lalki-motanki należy traktować z należyty szacunkiem, dbać o nie, nosić je przy sobie, albo umieścić w domu w najważniejszym widocznym i honorowym miejscu.

Rytuał tworzenia lalek zakłada używanie tylko naturalnych materiałów – tkanin i włókien lnu, wełny, drewna, słomy, ziół. Lalkę owija się, czyli mota ze skrawków tkanin, nici, koronek, tasiemek.

Podczas warsztatu każdy wykona dla siebie lalkę. Będziemy zaprzyjaźniali się z materiałem zgromadzoną na wspólnym stole i poprzez nią szukali drogi do realizacji swojego marzenia. Oddamy stery intuicji i pozwolimy lalkom wybrać formę i kolory potrzebne do wsparcia intencji.

Miejsce realizacji: gospodarstwo agroturystyczne : Na Górcie , Jadwiga i Marek Dulęba wieś Kapkazy - Wiącka 85 ; gmina Bodzentyn

Zapraszamy

